

Nr 84.

Ankom till riksdagens kansli den 13 maj 1937 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående understöd åt kontrollföreningsverksamhet jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under punkt 62 i nionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till Nötboskapsavelns befrämjande: Understöd åt kontrollföreningsverksamhet för budgetåret 1937/1938 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

I samband härmed har jordbruksutskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 42 av herr *von Stockenström* och II: 102 av herr *Liedberg*, vari hemställts, att anslaget till statsbidrag för anställande av överkontrollassistenter höjes från föreslagna 12,000 kronor till 39,000 kronor och att sålunda hela anslaget till kontrollföreningsverksamheten ökas från 150,000 kronor till 177,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisar utskottet till angivna punkt i statsrådsprotokollet.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Till understöd åt kontrollföreningsverksamheten har under hänsynstagande till en påräknelig reservation av omkring 30,000 kronor för budgetåret 1936/1937 uppförts ett reservationsanslag av 90,000 kronor. Av det således för budgetåret tillgängliga beloppet, 120,000 kronor, hava beräknats 95,000 kronor för den kontroll, som äger rum genom besök av kontrollassistent inom föreningsmedlemmarnas kreatursbesättningar, 5,000 kronor för utgivande av berättelse över 1936 års verksamhet samt 20,000 kronor för av 1935 års riksdag beslutad förenklad ladugårdskontroll, byggd på samverkan mellan ladugårdens innehavare och kontrollassistent.

I skrivelse den 31 augusti 1936 har *lantbruksstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1937/1938. Behovet av statsmedel för 1937 för bildande och upprätthållande av kontrollföreningar, inom vilka bestämning av mjölkens fetthalt och foderkontroll verkställas av kontrollassistent vid besök inom föreningsmedlemmarnas kreatursbesättningar, har med hänsyn till verksamhetens starka tillväxt av styrelsen beräknats till 135,000 kronor. För den förenklade ladugårdskontrollen torde enligt styrelsens beräkning under 1936 komma att tagas i an-

språk omkring 8,500 kronor. Då en utveckling av denna kontrollform enligt lantbruksstyrelsens mening vore att påräkna, har styrelsen beräknat medelsbehovet för 1937 till ett oförändrat belopp av 20,000 kronor. Statsbidrag till täckande av kostnaderna för berättelse över 1937 års verksamhet har styrelsen beräknat till likaledes oförändrat belopp av 5,000 kronor. Slutligen har lantbruksstyrelsen, under återopande av vad styrelsen anfört i ämnet i skrivelse den 5 september 1934 rörande anslagsäskande till 1935 års riksdag, hemställt om anslag med 39,000 kronor för att möjliggöra genomförandet av en effektiv övervakning av kontrollföreningsverksamheten. Sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår utgör alltså enligt lantbruksstyrelsens förslag ($135,000 + 20,000 + 5,000 + 39,000 =$) 199,000 kronor. Då en reservation av i runt tal 1,000 kronor beräknas å det för innevarande budgetår beviljade anslaget, har lantbruksstyrelsen föreslagit anslagets uppförande i riksstaten för nästa budgetår med 198,000 kronor.

Lantbruksstyrelsen har i den av styrelsen återopade skrivelsen den 5 september 1934 rörande frågan om en effektiv övervakning av kontrollföreningsverksamheten anfört i huvudsak följande.

Trots skärpning av de utav lantbruksstyrelsen fastställda grunderna för ledning och övervakning av den allmänna kontrollverksamheten hade erfarenheten visat, att stora svårigheter föreläge att göra den föreskrivna överkontrollen fullt effektiv. Särskilt yppade sig svårigheterna inom sådana hushållningssällskaps områden, där kontrollföreningsverksamhetens omfattning icke möjliggjorde särskild överkontrollassistents anställande utan överkontrollen utövades av annan tjänsteman såsom bisyssla. Styrelsen hade allt mer och mer styrkts i sin uppfattning, att stort behov föreläge av kraftigare åtgärder för att åstadkomma en så vitt möjligt effektiv kontroll över denna för landets mjölkproduktion viktiga verksamhet.

Lantbruksstyrelsen ville därför föreslå, att hushållningssällskapen ålades att för ifrågavarande överkontroll anlita särskilt anställda överkontrollassistenter med uteslutande uppgift att verkställa dylik kontroll. En sådan anordning torde dock icke kunna genomföras, med mindre hushållningssällskapen bereddes bidrag av statsmedel till kostnaderna härför.

Sammanlagda antalet kontrollföreningar i landet hade under kontrollåret 1932/1933 uppgått till 931. På grund av det växlande antalet kontrollföreningar inom de olika hushållningssällskapens områden kunde varje sådant område icke lämpligen utgöra verksamhetsområde för en överkontroll-assistent. En reglering härutinnan bleve därför nödvändig. Denna reglering borde ske så, att en överkontrollassistents verksamhet som regel borde omfatta högst 75 kontrollföreningar. I enlighet härmed skulle för hela riket erfordras 13 överkontrollassistenter.

Kostnaderna för överkontrollassistenternas verksamhet borde till lika delar bäras av staten och de olika hushållningssällskapen. Med en beräknad kostnad av 6,000 kronor för varje befattningshavare, resekostnad däri inräknad, skulle sammanlagt för ändamålet erfordras 78,000 kronor. Statens andel härav, 39,000 kronor, skulle motsvara ett årligt bidrag av 40 kronor per kontrollförening.

Med hänsyn till att överkontrollassistentens tjänstgöringsområde i vissa fall skulle komma att omfatta två eller flera hushållningssällskaps områden eller delar därav, borde det stå hushållningssällskapen öppet att uppdraga anordnandet av ifrågavarande överkontroll åt den i kungörelsen den

28 juli 1932 om anordnande av kontroll över avelsbesättningar av vissa nötboskapsraser omförmälda kontrollnämnden. För sådant fall borde ersättning utgå till nämnden med 80 kronor för varje kontrollassistentbefattning.

Departementschefen har härom anfört, bland annat, följande.

»Lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet för förenklad ladugårdskontroll samt utgivande av berättelse över 1937 års verksamhet har icke givit mig anledning till någon erinran. För dessa ändamål torde sålunda liksom vid beräkandet av anslaget för innevarande budgetår få avses (20,000 + 5,000 =) 25,000 kronor.

Vad angår behovet av statsmedel för bidrag till bildande och upprätthållande av kontrollföreningar, inom vilka bestämning av mjölkens fett-halt och foderkontroll verkställes av kontrollassistent vid besök inom för-eningsmedlemmarnas kreatursbesättningar — i statsverkspropositionen för innevarande budgetår beräknat till 95,000 kronor— torde med hänsyn till den utveckling, denna kontrollverksamhet enligt vad lantbruksstyrelsen uppger undergått, ökad medelsanvisning under nästa budgetår vara på-kallad. En så stor höjning som den av lantbruksstyrelsen föreslagna anser jag mig dock icke kunna tillstyrka. Jag förordar en ökning med 20,000 kronor, och att således ett belopp av tillhoppa 115,000 kronor beräknas för ifrågasvarande verksamhet under budgetåret 1937/1938.

I likhet med lantbruksstyrelsen håller jag före, att en effektivare över-kontroll å verksamheten än den som för närvarande är anordnad, skulle vara till gagn för kontrollföreningsrörelsens syfte. Ur denna synpunkt kunna skäl anses tala för bifall till lantbruksstyrelsens förslag om anställande av särskilda överkontrollassistenter med uteslutande uppgift att verkställa dylik kontroll. Innan slutlig ståndpunkt tages till detta förslag i hela dess vidd synes önskvärt, att en sådan överkontroll försöksvis anordnades inom vissa delar av riket. Man finge härigenom tillfälle att närmare be-döma värdet av densamma. Jag vill därför tillstyrka, att för nästa budgetår medel ställas till förfogande för inrättande förslagsvis av fyra sådana över-kontrollassistentbefattningar som lantbruksstyrelsen föreslagit. Kostnaderna härför skulle i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag för statsverket uppgå till (4 × 3,000 =) 12,000 kronor. Det torde få bero på lantbruk-sstyrelsen att fastställa lämpliga distrikt för de ifrågasvarande befattningshavar-nas verksamhet.

I enlighet med vad jag sålunda förordat skulle det sammanlagda medels-behovet för kontrollföreningsverksamheten för budgetåret 1937/1938 beräk-nas till ett belopp av (20,000 + 5,000 + 115,000 + 12,000 =) 152,000 kronor. Med hänsyn till den beräknade reservationen av omkring 1,000 kronor torde i riksstaten böra upptagas ett belopp av i avrundat tal 150,000 kronor.»

Motionärerna avse, att — på sätt lantbruksstyrelsen föreslagit — redan un-der nästa budgetår inrättas tretton överkontrollassistentbefattningar.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts anslagsäskande för bidrag till bildande och upprätthållande av kontrollföreningar, inom vilka bestämning av mjölkens fetthalt och foderkontroll verkställs av kontrollassistent vid besök inom föreningsmedlemmarnas kreatursbesättningar, med 115,000 kronor, för för-
enklad ladugårdskontroll med 20,000 kronor samt för utgivande av berättelse över 1937 års verksamhet med 5,000 kronor.

Vad härefter angår frågan om anställande av särskilda överkontrollassistenter har Kungl. Maj:t förordat inrättande under nästa budgetår av fyra sådana befattningar samt därför äskat ett anslag av ($4 \times 3,000 =$) 12,000 kronor, medan motionärerna föreslagit anställandet av tretton överkontrollassistenter och därför hemställt om ett anslag av ($13 \times 3,000 =$) 39,000 kronor. Utskottet vill erinra om att utskottet tidigare i sitt utlåtande nr 82 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 262 angående anslag till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln bland annat tillstyrkt inrättande av kontrollregister över kor, förda hos hushållningssällskapen. I samband därmed framhöll utskottet vikten av ökad kontroll och övervakning av kontrollföreningarnas verksamhet. Först härigenom skapas — enligt utskottets uppfattning — nödig trygghet för tillförlitligheten av de uppgifter angående härstamning och avkastning, som föreslagits skola inhämtas genom dessa föreningar och utgöra ett grundläggande material vid stamboksföringen. I likhet med lantbruksstyrelsen och motionärerna finner utskottet en sådan kontroll och övervakning kräva, att tretton överkontrollassistentbefattningar inrättas. Tidpunkten för anställandet av befattningshavarna anser utskottet, i motsats till lantbruksstyrelsen och motionärerna, kunna uppskjutas till den 1 januari 1938. För nästa budgetår skulle alltså för denna överkontroll erfordras ett anslag av ($13 \times 1,500 =$) 19,500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt motionerna I: 42 och II: 102, till *Nötboskapsavelns befrämjande: Understöd åt kontrollföreningsverksamhet* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *reservationsanslag* av 157,500 kronor.

Stockholm den 13 maj 1937.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, Jacob Hansson, Sten, Hakon Sylvan* och *Gottfrid Karlsson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Olsson* i Rödningsberg, *Carlström, Gustafson* i Kasenberg, *Andersson* i Tungelsta, *Ericsson* i Sörsjön, *Liedberg* och *Pettersson* i Dahl.
